

Економічні науки

УДК 378 (447):33

Захарін Сергій Володимирович,

доктор економічних наук, професор кафедри,
Київський національний лінгвістичний університет

Натрошвілі Світлана Генадіївна,

кандидат економічних наук, доцент, декан факультету,
Київський національний університет технологій та дизайну

Захарин Сергей Владимирович,

доктор экономических наук, профессор кафедры,
Киевский национальный лингвистический университет

Натрошвили Светлана Геннадьевна,

кандидат экономических наук, доцент, декан факультета,
Киевский национальный университет технологий и дизайна

Zakharin S.V.,

Doctor of Economics, Professor,
Kyiv National Linguistic University

Natroshvili S.G.,

Ph.D., associate professor, dean,
Kyiv National University of Technology and Design

**РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ
РАЗРАБОТКА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО
ЗАВЕДЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
НЕСТАБИЛЬНОСТИ**

DEVELOPMENT STRATEGY FOR HIGHER EDUCATION INSTITUTION IN TERMS OF ECONOMIC INSTABILITY

Анотація: Висвітлено методологічні засади розробки стратегії розвитку вищого навчального закладу. Обґрунтовано методичні положення щодо стратегічної програми вищого навчального закладу як специфічного інструмента стратегічного управління.

Ключові слова: стратегія, вищий навчальний заклад, економічний розвиток.

Аннотация: Освещены методологические основы разработки стратегии развития высшего учебного заведения. Обоснованы методические положения по разработке стратегической программы высшего учебного заведения как специфического инструмента стратегического управления.

Ключевые слова: стратегия, высшее учебное заведение, экономическое развитие.

Summary: The article deals with the methodological basis of designing development strategy for higher education. Methodical provisions for the strategic program of higher education as a specific tool of strategic management.

Keywords: strategy, institution of higher education, economic development.

Провідні вищі навчальні заклади розробляють стратегії власного розвитку, орієнтуючись на використання певних конкурентних переваг.

Метою статті є висвітлення окремих методичних рекомендацій щодо розробки стратегії вищого навчального закладу в умовах економічної нестабільності.

Провідні вищі навчальні заклади України активніше інтегруються до світових наукових мереж та об'єднань (зокрема, шляхом укладання договорів з відомими світовими та європейськими дослідницькими організаціями, у тому числі з Європейським космічним агентством, ПРООН, НАСА та ін.). Напрацьовано позитивний досвід функціонування нових інноваційно орієнтованих структур, сформованих за участю вищих навчальних закладів (створення наукових парків, технопарків, об'єктів інноваційної інфраструктури, інших організаційних структур інноваційного підприємництва) [1, с.178].

В Україні залишаються невирішеними проблеми розширення повноважень вищих навчальних закладів щодо проведення кадрової політики, регламентування умов вступу на навчання, розподілу фінансових ресурсів, прозорості для громадського контролю всієї їхньої академічної та фінансової діяльності.

На нашу думку, ключовим аспектом функціонування системи вищої освіти є підтримка реальної (а не лише законодавчо проголошеної та декларативної) автономії вищих навчальних закладів. У розвинутих країнах інституційною платформою стратегічного управління вищим навчальним закладом є його автономія, яка на практиці розповсюджується не лише на академічні права і свободи (“академічна автономія”), а і на організаційно-розпорядчу діяльність (“організаційна автономія”), фінансову політику та кадрову роботу (“фінансово-господарська автономія”), що посилює відповідальність керівництва (менеджменту) закладу за результати діяльності.

З точки зору теорії конкуренції, система стратегічного управління вищим навчальним закладом має передбачати розвиток конкурентних переваг – тобто тих значимих характеристик, які істотно впливають на формування його конкурентної позиції.

Завдання стратегії розвитку вищого навчального закладу – забезпечити зміцнення конкурентної позиції закладу за рахунок найбільш ефективного використання конкурентних переваг. В умовах глобалізації особливе значення набуває інтеграційна стратегія, тобто стратегія взаємодії вищого навчального закладу з ринковими інституціями, розташованими у глобальній або національній економічній системі. Формування інтеграційної стратегії (інтеграційної програми) на рівні вищого навчального закладу, яка передбачатиме реалізацію низки проектів та заходів із інституціями, що знаходяться у зовнішньому середовищі (в тому числі в частині: формування інтеграційної стратегії; розробка показників (критеріїв) результативності інтеграційного співробітництва; створення структурного підрозділу або призначення посадової особи, відповідальною за координацію та моніторинг результативності робіт у сфері інтеграційного співробітництва; розробка проектів (заходів) інтеграційного співробітництва із науковими установами, суб'єктами корпоративного сектору (бізнес-структурами), у тому числі роботодавцями, із закладами середньої освіти (середніми школами), із іноземними вищими навчальними закладами) [2, с.112].

Стратегічне управління вищим навчальним закладом має здійснюватися на основі розгляду закладу як відкритої, складної і динамічної соціально-економічної системи, яка постійно змінює свої характеристики, а відтак – і змінює конкурентну позицію на ринку освітніх послуг. Завдання механізму стратегічного управління вищим навчальним закладом полягає у забезпеченні зміцнення конкурентної позиції закладу за рахунок найбільш ефективного використання конкурентних переваг.

Якість стратегічного управління вищим навчальним закладом – це здатність системи стратегічного управління вищим навчальним закладом задовільнити прагнення до належної конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг через виконання певної стратегічної програми.

Обґрунтовано, що методологія стратегічного управління вищим навчальним закладом має ґрунтуватися на загальній системі управління якістю, що створена відповідно до міжнародних стандартів ISO серії 9000. Система управління якістю, що створена відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001:2000, ефективно функціонує в бюджетних установах більшості держав – членів ЄС. Визначено ключові ознаки високої якості управління: орієнтація на споживача (суспільство, суспільні групи); провідна роль «професійних керівників»; заінтересованість службовців у досягненні кінцевого результату; процесний підхід; системний підхід; прийняття обґрунтованих рішень. Прийнятним для ідентифікації якості стратегічного управління вищим навчальним закладом є метод розрахунку абсолютних та відносних показників (відхилень) параметрів керованих управлінських та економічних процесів.

На рівні вищого навчального закладу можлива реалізація стратегії розвитку корпоративної освіти на основі етапності виконання окремих заходів, у тому числі застосовування “м’яких” (експериментальних) форм корпоративної освіти. Український корпоративний сектор не спроможний сформувати стійкий платоспроможний попит для розвитку корпоративної освіти у комерційно привабливих обсягах. Запропоновано розглянути модель створеного на базі спеціалізованого вищого навчального закладу корпоративного університету, в якому роль корпоративного партнера (консолідатора) бере на себе професійна громадська організація, яка може об’єднати запити кількох роботодавців або компаній всієї галузі.

Література:

1. Економічні основи інноваційного розвитку вищих навчальних закладів України / за ред. акад. НАПНУ В.І.Лугового. – К.: Педагогічна преса, 2009. – 384 с.

2. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізм розвитку / за ред. В.П.Андрущенка. – К.: Педагогічна преса, 2006. – 208 с.